

У зарубіжній літературі пропонується розкласти поняття «відповідальне лідерство» на формули, де відображені ті галузі, перед яким відповідальний бізнес, а отже, й відповідає його лідер. [3, с. 26].

Отже, лідер повинен бути здатним ініціювати цікаві форми спільної діяльності, планувати шляхи досягнення мети, здійснювати розподіл функцій членів групи, значною мірою сприяти встановленню позитивної емоційної атмосфери групи, розвивати її громадську активність. Лідер повинен гостро відчувати відносини групи, мати здатність сформулювати ще неусвідомлену іншими потребу групи, тобто завжди спрацьовувати на випередження.

Список використаних джерел:

1. Алфімов Д. Зміст феномену «лідерські якості особистості». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2010. Вип. 11 (64). С. 44–51.
 2. Нестуля С. Теорія і практика виховання лідерських якостей особистості: з досвіду роботи. *Матеріали II Всеукр. студ. наук.-практ. конф. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка*, 2010. С. 8–10.
 3. Романовський О., Серeda Н. Особистість сучасного керівника в аспекті теорії духовного лідерства. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2013. № 3. С. 20–27.
 4. Словіцька Т. Сутність феноменів керівництва та лідерства. *Університетські наукові записки*. 2010. № 3 (31). С. 306–312.
 5. Ященко І. Феномен лідера. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2003. № 59–61. С. 142–145.
- Науковий керівник: д-р. пед. наук, професор Ягоднікова В.В.*

Соловей Вікторія Вікторівна

студентка 3-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА ІНСТИТУТ ШЛЮБУ В УКРАЇНІ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ

Загальновідомим є той факт, що Україна, прагнучи вступити до Європейського Союзу, взяла на себе низку зобов'язань, одним з яких є

адаптування законодавства України відповідно до європейських критеріїв. Такі зміни мають істотний вплив і на сімейні правовідносини, зокрема частка громадян змінили свою точку зору щодо поняття «шлюб» та його функцій.

Слід зазначити, що інститут шлюбу в Україні залишався незмінним протягом багатьох років, що свідчить про відображення норм звичаєвого права у чинному законодавстві, однак у зв'язку з євроінтеграцією законодавцю слід переглянути актуальність норм сімейного права та внести відповідні зміни [1, с. 71].

Необхідно зазначити, що ще з 2007 року, коли розпочалися «гострі» дискусії щодо вступу України до Європейського Союзу, інститут шлюбу зазнав впливу з боку країн Європи. Наприклад, підвищився середній вік одружень, оскільки почалася сімейна трансформація: українці почали здобувати матеріальну незалежність, будувати кар'єру, вплинуло небажання брати на себе зобов'язання, статистика розлучень та ін., що призвело до суттєвого зниження демографічних показників.

Аналізуючи юридичну літературу, можна зустріти розмаїття думок щодо дефініції терміну «шлюб». І.А. Загорський вважає, що «шлюб – це сімейний союз чоловіка та жінки, який породжує їхні права та обов'язки по відношенню один до одного та до дітей» [2, с. 5]. Більш детальне визначення надала О.І. Сафончик, де зазначила, що «шлюб є саме союзом чоловіка та жінки в розумінні їх добровільного об'єднання для набуття прав та обов'язків, який юридично зареєстрований у державному органі реєстрації актів цивільного стану» [3, с. 78]. У класичному розумінні шлюб є основою та передумовою виникнення сім'ї.

Відповідно до статті 21 Сімейного кодексу України «шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану» [4]. Деякі вважають таке тлумачення консервативним, оскільки воно висвітлює ідеологічну відданість традиційним сімейним цінностям та порядкам, соціальним та релігійним доктринам, збереження традицій суспільства, його інститутів, етики, моральності та моралі.

Слід зазначити, що розвиток демократії вплинув на світобачення багатьох людей, зокрема концепція, що «кожна людина народжується вільною у своїй гідності та правах» поширилася серед багатьох країн Європи, що вплинуло на розвиток інституту шлюбу в цілому [5].

Так, одностатеві шлюби є юридично визнаними в багатьох країнах Європи: Норвегії, Швеції, Франції, Шотландії, Англії, Чехії та інших. Деякі країни, в яких відсутня можливість укладання такого шлюбу, стверджують

про необхідність внесення змін до їхнього законодавства, пояснюючи це тим, що жодна людина не може бути обмежена у своїх правах. Так, у рішенні суду Європейського Союзу по справі C-673/16 від 5 червня 2018 року вказано, що «країни-члени ЄС мають право визнавати чи ні одностатеві шлюби, однак не можуть обмежувати свободу проживання громадян ЄС, відмовляючись надавати право на проживання гомосексуальному партнерові, який є громадянином країни поза межами ЄС». У зв'язку демократичним розвитком багатьох країн, особи, які прагнуть затвердження можливості шлюбу одностатевих партнерів на законодавчому рівні, дедалі більше почали організовувати різні виступи, рухи, подавати в суд через порушення їхніх прав, що поступово призвело до зміни стереотипних думок деяких людей. Згідно з останніми опитуваннями, близько 25% українців підтримують легалізацію таких шлюбів, хоча ще 5 років тому цей відсоток був істотно меншим.

Варто зазначити, що 3 червня 2022 року на сайті Президента України з'явилася електронна петиція № 22/144562-еп щодо легалізації одностатевих шлюбів, зокрема її автор зазначила, що вважає доречним можливість узаконити стосунки «людей однієї статі», адже вони мають такі самі права, що й «традиційні пари». Зеленський Володимир Олександрович у відповідь на цю петицію зазначив, що кожен громадянин має рівні права та обов'язки, закріплені Конституцією України, однак у статті 51 зазначено, що шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка, що вказує на можливість узаконення стосунків лише останніх. Оскільки 157 статтею Основного Закону встановлено заборону на зміну Конституції України в умовах воєнного чи надзвичайного стану, то відповідні зміни провадитися не можуть в сучасних умовах. Додаючи, Президент зауважив, що «Уряд напрацьовував варіанти рішень стосовно легалізації в Україні зареєстрованого цивільного партнерства у рамках роботи з утвердження та забезпечення прав і свобод людини». Така відповідь дає змогу стверджувати, що відбувається поступова імплементація окремих європейських нормативно-правових актів у законодавство України, що може призвести до зміни традиційного поняття «шлюб», його ролі та функцій.

Вивчаючи теоретичні дослідження науковців (О. Д. Цимбалюк, Н. Б. Лавриненко, Г. О. Ковтун та ін.) щодо інституту сім'ї, можна зазначити, що, окрім загальних функцій: господарсько-побутової, виховної, функції матеріального забезпечення та інших, є спеціальна-репродуктивна. [6, с.6]. На наш погляд, функція відтворення населення є однією з найважливіших під час створення сім'ї, тому постає питання, чи зможуть одностатеві партнери

забезпечити її розвиток. Насправді, враховуючи розвиток технологій, існує можливість застосування таких процедур, як сурогатне материнство, штучне запліднення та відповідні інші, однак, зважаючи на менталітет, культуру та різноманітність особистих переконань кожної людини щодо цього, можна стверджувати про проблеми виховання дитини батьками однієї статі у сучасному світі, яка може стати осередком булінгу або матиме схильність до укладення шлюбу з партнером однієї статі, що може призвести до негативних наслідків [7, с. 654].

Таким чином, враховуючи тенденцію впливу євроінтеграції на інститут шлюбу в Україні, можна стверджувати про необхідність внесення змін до існуючого законодавства, необхідність врегулювання окремих аспектів укладення шлюбу відповідно до сучасних реалій, оскільки дане питання набуває все більше дискусійного характеру.

Список використаних джерел:

1. Слюсар Л.І. Еволюція шлюбу в Україні: XVII – початок XX сторіччя. Демографічні проблеми та тенденції. С. 62-72. URL: <https://dse.org.ua/arhcrive/16/6.pdf>
2. Загорский И.А. Курс семейного права. Одесса, 1902. 298 с.
3. Сафончик О. І. До питання визначення поняття шлюбу за законодавством України. *Від римського приватного права до права Європи: матеріали 15-ої міжнар. наук-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав., 2017 р.).* / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є.О. Харитоновна. Одеса : Фенікс, 2017. С. 77-79
4. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
5. Dieter Fuchs and Hans-Dieter Klingemann. Eastward Enlargement of the European Union and the Identity of Europe.-Berlin.-2000, Discussion Paper FS III 206
6. Кривачук Л.Ф. Соціологія сім'ї: навчально-методичний посібник. Львів: ЛДФА, 2007. 65 с.
7. Спасова К. І. Розірвання шлюбу в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття»* (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 653-655.

Науковий керівник: канд.юрид.наук, доцент Спасова К.І.